

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2002-2003

19 MAART 2003

Wetsontwerp betreffende het wederrechtelijk registreren van domeinnamen

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE FINANCIËN EN VOOR DE
ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **de CLIPPELE**

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE MINISTER VAN ECONOMIE EN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK, BELAST MET HET GROOTSTEDENBELEID

Het voorliggende wetsontwerp toont nog maar eens aan dat deze regering de vaste wil heeft om een juridisch kader te creëren dat gunstig is voor de harmonieuze ontwikkeling van de informatiemaatschappij.

Surfend op de golven van het groeiende internet registreren sommige kwaadwilligen lijsten met namen als domeinnamen om ze nadien, tegen een

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren De Grauwe, voorzitter; Malcorps, Moens, Ramoudt, Roelants du Vivier, Siquet, Steverlynck, Thissen en de Clippele, rapporteur.
2. Plaatsvervangers : mevrouw Bouarfa en de heer Geens.
3. Andere senatoren : de heren Monfils en Van Quickenborne.

Zie :

Stukken van de Senaat :

2-1519 - 2002/2003 :

Nr. 1 : Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

19 MARS 2003

Projet de loi relative à l'enregistrement abusif des noms de domaine

RAPPORT

FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DES FINANCES ET
DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES
PAR M. **de CLIPPELE**

I. EXPOSÉ INTRODUCTIF PAR LE MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE, CHARGÉ DE LA POLITIQUE DES GRANDES VILLES

Le projet de loi montre une fois de plus que l'actuel gouvernement a la ferme volonté de créer un cadre juridique favorable au développement harmonieux de la société de l'information.

Surfant sur l'internet dont l'importance ne fait que croître, certaines personnes de mauvaise foi enregistrent des listes de noms de domaine pour les revendre

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs : MM. De Grauwe, président; Malcorps, Moens, Ramoudt, Roelants du Vivier, Siquet, Steverlynck, Thissen en de Clippele, rapporteur.
2. Membres suppléants : Mme Bouarfa et M. Geens.
3. Autres sénateurs : MM. Monfils et Van Quickenborne.

Voir :

Documents du Sénat :

2-1519 - 2002/2003 :

Nº 1 : Projet transmis par la Chambre des représentants.

fikse prijs, weer te verkopen aan de «natuurlijke» bezitter van de naam in kwestie wanneer deze een eigen website wenst te creëren. Deze praktijk, *name grabbing* of *cybersquatting*, betreft de wederrechtelijke registratie van een domeinnaam die met name staat voor een merk, een handelsnaam, een bedrijfsnaam en zelfs een familienaam die aan iemand anders toebehoort.

Cybersquatting is een specifiek begrip van het internet en raakt aan verschillende rechtsgebieden: het intellectuele recht, de wetten op de handelsvennootschappen, de wet op de handelspraktijken, het burgerlijk recht, enz. De problematiek van de domeinnamen is dus een eigen problematiek, *sui generis*, en derhalve is een bijzondere wet terzake nodig.

De doelstelling van het wetsontwerp is de wederrechtelijk registratie van domeinnamen te sanctioneren, zowel op commercieel als op burgerrechtelijk vlak. Daartoe voorziet de wet in een specifieke vordering tot staking, waardoor iedereen die het slachtoffer wordt van een *cybersquatter* de domeinnaam waarop hij aanspraak mag maken, kan terugkrijgen.

Het eerste belangrijke aspect van het wetsontwerp is dat iedere «natuurlijke» houder van een domeinnaam (zowel handelaars als niet-handelaars) erdoor beschermd wordt. De vordering tot staking wordt immers niet alleen ingesteld wanneer schade wordt toegebracht aan een merk of een handelsnaam — in de praktijk het vaakst voorkomend — maar ook wanneer schade wordt toegebracht aan een geslachtsnaam, een naam van een vereniging, een naam van een stad, een politieke partij, enz.

De minister geeft twee voorbeelden: de domeinnaam «Belgique.be» werd geregistreerd door een Nederlander, die weigert hem over te dragen en in augustus 2001 registreerde een jonge informaticacon-sultant de namen van ongeveer 200 Belgische politici «omdat hij wilde voorkomen dat zij in verkeerde handen zouden vallen». Deze zaak kon gelukkig in der minne geregeld worden, maar dat is lang niet altijd het geval.

Met dit wetsontwerp kan zelfs tegen een niet-handelaar een vordering tot staking worden ingesteld, wat met de wet op de handelspraktijken niet mogelijk is. Deze bepaling is uitermate nuttig aangezien de meeste *cybersquatters* particulieren zijn en dus niet beantwoorden aan de definitie van verkoper uit de wet op de handelspraktijken.

Daarnaast is het ontwerp ook nuttig omdat het de rechter de mogelijkheid geeft niet alleen het doorhalen van de betwiste domeinnaam te bevelen, maar ook de overdracht van die naam aan de wettige houder van het beschermde recht. Dat is natuurlijk de meest nuttige maatregel, aangezien een bedrijf dat een

ultérieurement, moyennant espèces sonnantes et trébuchantes, au titulaire «naturel» du nom en question lorsque celui-ci souhaite créer son propre site web. Cette pratique, appelée *name grabbing* ou *cybersquatting*, consiste à enregistrer abusivement un nom de domaine lié notamment à une marque, un nom commercial, un nom de société ou même un patronyme appartenant à autrui.

Le *cybersquatting* est une notion spécifique de l'internet qui concerne plusieurs branches: le droit intellectuel, les lois sur les sociétés commerciales, la loi sur les pratiques du commerce, le droit civil, etc. La question des noms de domaine est donc un problème *sui generis* qui nécessite une loi particulière.

Le projet de loi à l'examen vise à sanctionner l'enregistrement abusif des noms de domaine, sur le plan commercial et en droit civil. À cet effet, il prévoit une action en cessation spécifique au terme de laquelle toute personne victime d'un *cybersquatter* peut récupérer le nom de domaine sur lequel il peut faire valoir des droits.

Le premier aspect pertinent du projet de loi réside dans le fait que tout titulaire «naturel» d'un nom de domaine (commerçant ou non commerçant) est protégé par le projet de loi. En effet, l'action en cessation est ouverte non seulement en cas d'atteinte à une marque ou à un nom commercial — cas les plus fréquents dans la pratique — mais également en cas d'atteinte à un nom patronymique, à la dénomination sociale d'une ASBL, au nom d'une ville, d'un parti politique, etc.

Le ministre cite deux exemples: le nom de domaine «Belgique.be» a été enregistré par un ressortissant des Pays-Bas qui refuse de le céder et, en août 2001, près de deux cents politiciens belges ont vu leur nom enregistré par un jeune consultant en informatique soucieux «d'éviter que ces noms ne tombent en de mauvaises mains». Heureusement, cette dernière affaire a pu être réglée à l'amiable, ce qui est loin d'être toujours le cas.

Avec le projet de loi, une action en cessation est ouverte même à l'encontre d'un non commerçant, ce que la loi sur les pratiques du commerce n'autorise pas. Cette disposition est donc particulièrement utile dans la mesure où la plupart des *cybersquatters* sont des particuliers et ne répondent donc pas à la définition du vendeur retenue par la loi sur les pratiques du commerce.

Le second aspect pertinent du projet est qu'il autorise le juge à ordonner non seulement la radiation du nom de domaine litigieux, mais également le transfert du nom au titulaire légitime du droit protégé. Il s'agit évidemment de la mesure la plus utile car le but de toute action entreprise à l'encontre de

vordering instelt tegen de wederrechtelijke registratie van een domeinnaam natuurlijk in de eerste plaats zelf het recht op die naam wenst te verwerven.

Fundamenteel in het ontwerp is dat alleen het wederrechtelijk registreren van een domeinnaam wordt bestraft, wat betekent dat de domeinnaam te kwader trouw moet zijn geregistreerd. Een bewijs voor het handelen te kwader trouw kan bijvoorbeeld gevormd worden door het feit dat degene die de naam heeft geregistreerd, deze te koop aanbiedt aan de houder van het merk of van de handelsnaam.

De uitbater van een kleine onderneming die, vooruitlopend op de ontwikkeling van zijn zaak, een domeinnaam heeft geregistreerd, zal dus nooit als *cybersquatter* beschouwd worden als hij aan de hand van zijn handelsprojecten, zijn correspondentie of andere bewijsstukken kan aantonen dat hij werkelijk van plan was de naam te goeder trouw te gebruiken.

Ook betwistingen die kunnen rijzen tussen te goeder trouw handelende houders van concurrerende rechten die beide gerechtigd zijn dezelfde domeinnaam te registreren, de ene bijvoorbeeld dankzij zijn geslachtsnaam, de andere dankzij een handelsmerk, zouden niet als wederrechtelijk beschouwd worden.

De regering heeft op het oorspronkelijke ontwerp een aantal amendementen ingediend.

Die amendementen betreffen voornamelijk de toepassingsfeer van het ontwerp. De regering wenst zich immers volledig te houden aan de regelgeving van de Europese Unie. De Europese Commissie vond immers dat het oorspronkelijke wetsontwerp een aantal aspecten bevatte die een belemmering voor het vrij verkeer van diensten konden vormen omdat het ontwerp ook van toepassing was op operatoren in andere lidstaten dan België.

Een vordering kan dus in de volgende twee gevallen worden ingesteld:

— ten eerste wanneer de *cybersquatter* in België woont of zich daar gevestigd heeft, of hij de domeinnaam nu registreert onder «.be», «.com» of welk ander domein ook;

— ten tweede wanneer de *cybersquatter* de domeinnaam registreert onder «.be», ongeacht zijn woonplaats. De bevoegdheid van de rechtbank blijft dus beperkt tot vorderingen die duidelijk verband houden met België.

De tekst is het resultaat van, enerzijds, het streven naar evenwicht tussen de vrijheid van ondernemen en de vrijheid van meningsuiting en, anderzijds, de nood aan het veilig stellen van de rechten en wettige belangen die zouden kunnen worden geschaad door het misbruik van deze vrijheden. Er werd rekening gehouden met de opmerkingen vanuit de betrokken milieus alsmede met de opmerkingen van de Raad van State.

l'enregistrement abusif d'un nom de domaine est précisément d'obtenir le droit sur ce nom.

Une notion fondamentale du projet est qu'il sanctionne uniquement les enregistrements abusifs de noms de domaine, ce qui implique notamment que l'enregistrement soit effectué de mauvaise foi. Dans la pratique, cette mauvaise foi pourra se déduire, par exemple, du fait que celui qui a enregistré le nom de domaine le propose en vente au titulaire de la marque ou du nom commercial.

Il est donc clair que l'exploitant d'une petite entreprise qui a enregistré un nom de domaine en vue du développement futur de ses activités ne sera jamais considéré comme un *cybersquatter* s'il peut démontrer grâce à ses projets commerciaux, sa correspondance ou tout autre élément de preuve, qu'il avait l'intention d'utiliser le nom de domaine de bonne foi.

De même, ne tombent pas sous le coup de la loi en projet, les conflits qui peuvent surgir entre détenteurs de droits concurrents, chacun étant autorisé à enregistrer le même nom de domaine, l'un sur base par exemple de son nom patronymique et l'autre sur base d'une marque commerciale.

Le gouvernement a présenté quelques amendements par rapport à son projet initial.

Le principal de ces amendements concerne le champ d'application territorial du projet de loi. Il est dicté par le souci du gouvernement de se conformer parfaitement à la réglementation communautaire. La Commission européenne a en effet estimé que le projet de loi initial présentait des aspects pouvant éventuellement créer des obstacles à la libre prestation des services, dans la mesure où il s'appliquait aussi aux opérateurs établis dans d'autres États membres que la Belgique.

Il est dès lors prévu que l'action pourra être intentée dans les deux cas suivants:

— premièrement lorsque le *cybersquatter* est domicilié ou établi en Belgique, et cela qu'il enregistre le nom de domaine sous «.be», «.com», ou sous n'importe quel autre terminaison;

— deuxièmement lorsque le *cybersquatter* enregistre le nom de domaine sous «.be», et cela indépendamment de son domicile. La compétence du tribunal est donc limitée aux demandes qui présentent un lien évident avec la Belgique.

Le texte est le résultat de la recherche d'un équilibre entre la liberté d'entreprendre et la liberté d'expression, d'une part, et de la nécessité de sauvegarder les droits et les intérêts légaux qui pourraient pâtir de l'exercice abusif desdites libertés, d'autre part. Il a été tenu compte des observations tant des secteurs concernés que du Conseil d'État.

II. ALGEMENE BESPREKING

De heer Steverlynck verwijst naar het oorspronkelijk wetsontwerp dat op 26 januari 2001 werd ingediend. De regering heeft daarna tot 17 oktober 2002 gewacht om amendementen in te dienen. Waarom is er zo veel tijd verstreken tussen het indienen van het wetsontwerp en de bespreking ervan?

Daarenboven houden de regeringsamendementen een grondige wijziging van het oorspronkelijk wetsontwerp in. Waarom heeft de regering geoordeeld dat een dergelijke wijziging nodig was?

Daarnaast stipt spreker aan dat vele auteurs zich nu reeds vragen stellen over de opportuniteit van dit wetgevend initiatief. Klaarblijkelijk bieden de bestaande wetten, zoals de wet op de handelspraktijken en de wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten, voldoende mogelijkheden om een *cybersquatter* in rechte te vervolgen. Ook al heeft deze regering in haar regererakkoord aangekondigd dat ze de bestaande wetten zou evalueren, toch doet zij nu precies het omgekeerde en stelt een nieuwe wet, met relatief weinig toegevoegde waarde, voor. Dit wetsontwerp is trouwens slechts van toepassing op domeinnamen die geregistreerd zijn onder het BE-domein, want voor andere domeinnamen gelden de klassieke rechtsregels en biedt dit wetsontwerp geen oplossing.

De heer de Clippele verwijst naar het artikel 4, dat handelt over de vordering tot staking. Bij amendement werd het toepassingsgebied van dit artikel beperkt, namelijk door de toevoeging van de woorden «door een officieel erkende instantie gemachtigd voor registratie, al dan niet via een tussenpersoon». Waarom werd deze beperking ingevoerd?

De heer Thissen geeft het voorbeeld van een domeinnaam die geregistreerd was, maar de rechthebbende vergeet de bijdrage voor deze domeinnaam tijdig te betalen. Wanneer nu iemand anders op dat ogenblik, te kwade trouw, deze domeinnaam tracht over te nemen met de bedoeling om hem nadien terug te verkopen aan de eerste bezitter van de domeinnaam, kan deze laatste dan beroep doen op dit wetsontwerp voor een eventuele vordering in rechte?

III. ANTWOORDEN VAN DE MINISTER

De minister stipt eerst aan dat ook in de bevoegde Kamercommissie de vraag naar de opportuniteit van de voorgestelde regeling gesteld werd. Uiteraard bestaan er zowel in België als internationaal een aantal alternatieve geschillenregelingsmodi. Daarnaast, zoals reeds gezegd in de inleidende uiteenzetting, bestaan er ook andere mogelijkheden, zoals deze voorzien in de wet op de handelspraktijken.

Het is, volgens de minister, evenwel onaanvaardbaar dat de Staat zou afzien van haar prerogatief om

II. DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Steverlynck renvoie au projet de loi initial qui a été déposé le 26 janvier 2001. Le gouvernement a attendu jusqu'au 17 octobre 2002 pour déposer des amendements. Pourquoi s'est-il écoulé tant de temps entre le dépôt du projet de loi et son examen?

Par ailleurs, les amendements du gouvernement visent à modifier fondamentalement le projet de loi initial. Pour quelle raison a-t-il estimé que pareille modification s'imposait?

L'intervenant souligne ensuite que de nombreux auteurs s'interrogent déjà sur l'opportunité de l'initiative législative en question. Il semblerait que les lois existantes, telles la loi sur les pratiques du commerce et la loi relative au droit d'auteur et aux droits voisins, offrent suffisamment de moyens de poursuivre un *cybersquatter* en justice. Bien que l'actuel gouvernement ait annoncé dans le cadre de l'accord de gouvernement qu'il allait évaluer les lois existantes, il fait exactement le contraire en proposant une nouvelle loi, dont la valeur ajoutée est plutôt réduite. Le projet de loi à l'examen ne vaut d'ailleurs que pour les noms de domaine enregistrés sous le domaine BE. Il n'offre aucune solution pour ce qui est des autres noms de domaine. Ceux-ci sont soumis aux règles de droit classique.

M. de Clippele renvoie à l'article 4, qui concerne l'action en cessation. Le champ d'application de cet article a été restreint par la voie d'un amendement insérant les mots «par une instance agréée officiellement à cet effet, par le truchement ou non d'un intermédiaire». Pourquoi a-t-on prévu cette restriction?

M. Thissen cite, à titre d'exemple, le cas d'un nom de domaine qui était enregistré, mais pour lequel l'ayant droit oublie de payer la cotisation en temps voulu. Si, à ce moment-là, une personne de mauvaise foi tente d'accaparer ce nom de domaine dans le but de le revendre ensuite à son premier titulaire, celui-ci pourrait-il se prévaloir de la loi en projet pour engager une action en justice?

III. RÉPONSES DU MINISTRE

Le ministre note tout d'abord que l'on s'est également interrogé, au sein de la commission compétente de la Chambre, sur l'opportunité de la réglementation proposée. En outre, comme on l'a déjà dit dans l'exposé introductif, il existe d'autres possibilités, comme celles prévues par la loi sur les pratiques du commerce.

Selon le ministre, il serait toutefois inadmissible que l'État renonce à son droit de rendre la justice, et

recht te spreken en zulks uitsluitend ten voordele van de particuliere arbitragesector. Dat opent de deur naar zelfregulering met alle gevolgen en betwistingen van dien. Elke rechtsonderhorige moet steeds de mogelijkheid hebben om te opteren een geschil voor een rechtbank te brengen.

Het is inderdaad zo dat betwistingen inzake het wederrechtelijk registreren van domeinnamen nu reeds voor een rechtbank kunnen worden gebracht, maar de doelstelling van dit wetsontwerp is aan de rechthebbenden een bijkomend middel te verschaffen en alle mogelijke overtredingen in één enkele wettekst op te nemen. Door alle gevallen van misbruik onder één noemer te vatten, wordt een grotere zichtbaarheid aan de problematiek van *cybersquatting* gegeven, alsmede aan de wijze waarop deze bestreden moet worden.

Dit wetsontwerp voorziet dus in een leemte :

— in tegenstelling tot de vordering tot staking bepaald in artikel 95 van de wet op de handelspraktijken, vereist dit wetsontwerp niet dat de overtreding wordt begaan door een «verkoper», een voorwaarde die is opgenomen in artikel 93 van de wet op de handelspraktijken. *Cybersquatters* zijn vaak particulieren die moeilijk gelijkgesteld kunnen worden met «verkopers» in de zin van voornoemde wet;

— het wetsontwerp machtigt de rechter de overdracht van de domeinnaam te bevelen, wat de meest aangewezen maatregel is in geval van wederrechtelijke registratie van een domeinnaam. De met stakingsvorderingen belaste rechter krijgt hier dus een bijzondere bevoegdheid, terwijl die anders slechts een beperkte bevoegdheid zou zijn;

— inzake merken vereist de Benelux-merkenwet dat het merk in de zakenwereld in gebruik is alvorens van een eventuele overtreding sprake kan zijn. De rechtsleer is verdeeld over de gelijkstelling van een gewone registratie van een domeinnaam zonder overeenstemmende website, aan «gebruik» van de merknaam;

— overtredingen inzake de familienaam of de naam van een aardrijkskundige entiteit kunnen met een snelle en doeltreffende vordering worden behandeld. Zo zal de registratie van de domeinnaam «België.be» eventueel aanleiding kunnen geven tot een vordering tot staking, wat thans nauwelijks mogelijk is.

Over het toepassingsgebied van artikel 4, stipt de minister aan dat dit toepassingsgebied niet werd beperkt maar wel in overstemming met de realiteit werd gebracht. Het is duidelijk dat de wet ongeoorloofde praktijken moet aanpakken van een aanvrager voor een domeinnaam zonder dat de instantie die de technische aanvraag of koppeling (in België DNS) doet, kan worden geraakt.

ce, au seul bénéfice d'institutions d'arbitrage privées. Cela ouvrirait la porte à l'autorégulation avec toutes les conséquences et les risques de contestation qu'elle comporterait. Tout justiciable doit pouvoir choisir à tout moment de saisir un tribunal d'un litige.

S'il est vrai que des contestations en matière d'enregistrement abusif de noms de domaine peuvent déjà être portées devant un tribunal, l'objectif du projet de loi à l'examen est d'offrir aux justiciables un moyen supplémentaire et de regrouper toutes les infractions possibles dans un seul texte de loi. Soumettre tous les cas d'abus à une seule action donne une plus grande visibilité à la problématique du *cybersquatting* et à la manière de le combattre.

Le projet de loi à l'examen comble donc une lacune :

— contrairement à l'action en cessation prévue par l'article 95 de la loi sur les pratiques du commerce, le projet de loi à l'examen n'exige pas que l'atteinte soit le fait d'un «vendeur», condition reprise à l'article 93 de la loi sur les pratiques du commerce. Or, les *cybersquatters* sont souvent des particuliers qu'il peut être difficile d'assimiler à des vendeurs au sens de ladite loi.

— la loi donne au juge le pouvoir d'ordonner le transfert du nom de domaine, ce qui constitue la mesure la plus indiquée en cas d'enregistrement abusif d'un nom de domaine. On donne donc ici une compétence particulière au juge des cessations qui sans cela, ne dispose que d'une compétence restreinte;

— en matière de marques, la loi Benelux exige un usage de la marque dans la vie des affaires pour qu'il y ait éventuelle atteinte à une marque. La doctrine est divisée sur l'assimilation du simple enregistrement d'un nom de domaine, sans création d'un site web correspondant, à un «usage» de la marque;

— les atteintes aux noms patronymiques ou aux noms d'entités géographiques peuvent faire l'objet d'une action rapide et efficace. Ainsi l'enregistrement du nom de domaine «Belgique.be» pourra éventuellement faire l'objet d'une action en cessation, ce qui n'est guère possible actuellement.

En ce qui concerne le champ d'application de l'article 4, le ministre indique qu'il a été non pas réduit mais rendu conforme à la réalité. Il est clair que la loi doit combattre les pratiques illicites d'un demandeur de nom de domaine, sans que l'instance qui s'occupe de la demande technique ou de la connexion (en Belgique, DNS) puisse être atteinte.

Wat de vraag van de heer Thissen betreft, onderstreept de minister dat dit wetsontwerp precies het door de heer Thissen geciteerde geval van misbruik viseert. De rechter kan in dergelijk geval de transfert van de domeinnaam naar de werkelijke bezitter ervan bevelen.

IV. STEMMINGEN

De artikelen 1 tot 11, alsmede het wetsontwerp in zijn geheel werden eenparig aangenomen door de 8 aanwezige leden.

Vertrouwen werd geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,
Olivier de CLIPPELE.

De voorzitter,
Paul DE GRAUWE.

*
* *

**Tekst verbeterd door de commissie:
zie stuk Senaat, nr. 2-1519/3**

En réponse à la question de M. Thissen, le ministre souligne que le projet de loi à l'examen vise précisément le cas d'abus cité par celui-ci. Le juge peut, en pareil cas, ordonner que le nom de domaine soit transféré à son titulaire effectif.

IV. VOTES

Les articles 1er à 11, ainsi que l'ensemble du projet de loi, ont été adoptés à l'unanimité des 8 membres présents.

Confiance a été faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

Le rapporteur,
Olivier de CLIPPELE.

Le président,
Paul DE GRAUWE.

*
* *

**Texte corrigé par la commission:
cf. doc. Sénat, n° 2-1519/3**